

25-26.02.2021 r.

Temat: Mowa zależna i mowa niezależna – KNO.

Podręcznik str. 174-176 + przesłane materiały dydaktyczne. Powodzenia! 😊

Uczeń:

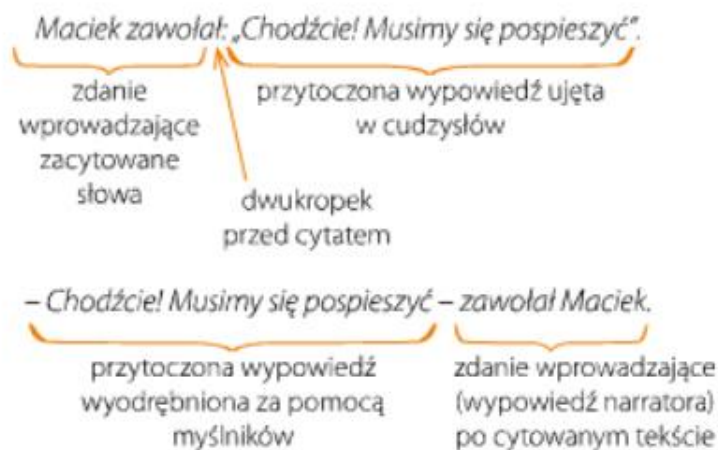
- ✓ wyjaśnia różnice pomiędzy mową niezależną a mową zależną,
- ✓ wskazuje w podanym tekście mowę niezależną i mowę zależną,
- ✓ przekształca dowolny dialog na mowę zależną,
- ✓ stosuje w zapisie dialogu poprawną interpunkcję,
- ✓ redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów mają formę mowy zależnej,
- ✓ przekształca wypowiedzi w mowie zależnej na mowę niezależną i odwrotnie.

✉ Nowa wiadomość

Na co dzień w rozmowach, wiadomościach tekstowych przywołujemy wypowiedzi innych osób. Czynimy to na dwa sposoby – w mowie niezależnej lub zależnej.

Mowa niezależna to dosłowne przytoczenie czyjejs wypowiedzi. Zapisuje się ją w formie cytatu ujętego w cudzysłów lub dialogu wyodrębnionego za pomocą myślników (tzw. pauz dialogowych).

Przykłady:

Mowa zależna to przywołanie czyjejs wypowiedzi własnymi słowami. W mowie zależnej przytoczone słowa stają się fragmentem naszej wypowiedzi, która przyjmuje kształt zdania złożonego podrzędnie.

Przykłady:

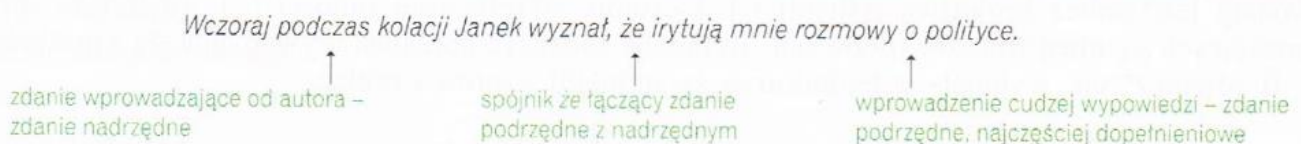

Mowa niezależna i mowa zależna

Mowa niezależna – dosłowne przytoczenie cudzej wypowiedzi, wierne cytowanie kogoś. Mowę niezależną stosuje się w dialogach i cytatach.

Mowa zależna – w miarę wierne zrelacjonowanie czyichś słów bez dosłownego ich przytaczania. W mowie zależnej przywołane słowa innej osoby stają się **zdaniem podrzędnym**, które łączy się ze zdaniem wprowadzającym – nadrzędnym za pomocą spójnika **że, żeby, aby, by**, partykuły (np. czy) lub zaimka (np. **który, jaki, ile, kto, co**).

Ćwiczenie do przepisania do zeszytu przedmiotowego:

MOWA ZALEŻNA	MOWA NIEZALEŻNA
Jacek przyznał: „ <u>Mnie</u> też przyszedł do głowy podobny pomysł”.	?
?	Mama zapytała, <u>czy</u> Agnieszka zaplanuje <u>ich</u> tegoroczne wakacje.
Nie <u>przeszkadzaj</u> bratu – zwrócił się do Antka tata.	?

MOHA NIEZALEZNA

Dostępne przetoczenie
cudzoj. lub własnych
środk.

Składa się ze sformu-
lowania informacyjnego
o przetoczeniu i
hipotezy oraz dostawne-
go przetoczenia wyrobicze.

Hyponiedzię zapisać
i formie dialogu i
wymowy je i cudzo-
j. i s. i.

MOHA ZALEZNA

Niedostępne przy-
toczenie cudzoj. lub
własnych

Hyponiedzię jest przyba-
czania za pomocą
złotnia podzdzdzdzdz.

Składa się ze złotnia złotniego
(i złotnia występuje w złotniu
mających wymowy złotnia)
i ze złotnia podzdzdzdzdz (i
złotnia przetoczenie s. i. złotnia
nie mającej od złotnia i złotnia)
złotnia złotnia złotnia złotnia

Sposoby przytaczania cudzych wypowiedzi

W tekstach literackich pojawia się bogaty zbiór formułek słownych i zapisów, które są związane z mówieniem o mówieniu. Są to cytaty, przytoczenia słów wypowiedzianych przez kogoś lub przez bohaterów tekstów literackich oraz słowa nazywające mówienie (tzw. czasowniki mówienia – np. „rzekł”, „dodał”, „powiedział”, „zapytał”), a także utarte połączenia słowne (np. „odrzekł z przekąsem”, „w krótkich słowach przedstawił” itp.).

Wypowiedzi można przytaczać bezpośrednio, nie zmieniając ich treści. Najczęściej pojawiają się wtedy w cudzysłowie po dwukropku albo też w tekstach dialogowych. Wówczas wypowiedzi są zapisane jako następujące po sobie dialogi (inaczej – repliki). Przy każdej takiej wypowiedzi może się pojawiać dodatkowy komentarz nazywający mówienie. W tekstach literackich należy on do narratora. Taki sposób komponowania wypowiedzi w tekstach nazywamy **mową niezależną**.

Cudze wypowiedzi można także komentować lub przekształcać w taki sposób, aby wplatały się w tekst osoby piszącej. Służy do tego inny sposób zapisu – **mowa zależna**, w której cudza wypowiedź nie jest już wiernym cytatem, ale fragmentem włączonym do tekstu autora.

Jak zapisać wypowiedzi w tekście?

bezpośrednio (mowa niezależna)	pośrednio (mowa zależna)
wypowiedź + formuły tekstowe nazywające mówienie	formułki nazywające mówienie + parafrazy wypowiedzi
– <i>Jutro nasz sklep będzie nieczynny</i> – powiedział sprzedawca.	<i>Sprzedawca powiedział, że jutro nasz sklep będzie nieczynny.</i>

Ćwiczenie 1

Przekształć poniższe wypowiedzi według wskazanego wzoru (mowa niezależna > mowa zależna).

- Jutro w całym kraju opady śniegu z deszczem – poinformowała telewidzów spikerka prognozy pogody.

- Która godzina? – spytał tata.

- Już prawie południe – odpowiedział mu sąsiad.

Nagle do pokoju przybiegła moja siostra z wielką nowiną: „Jutro wyjeżdżamy na wczasy!”.

Ćwiczenie 2

Przekształć poniższe wypowiedzi według wskazanego wzoru (mowa zależna > mowa niezależna).

- Nasza sąsiadka skarżyła się, że nie mogła kupić świeżego chleba.
- Dziennikarka podała wiadomość, że w przyszłym tygodniu odbędzie się konkurs.
- Podróżny spytał, ile kosztuje bilet. Kasjerka odpowiedziała mu, że to zależy, czy jedzie pociągiem osobowym, czy pospiesznym.